

Toimivassa navetassa viihtyvät emolehmät ja hoitajat

Maarit Puumala, MTT

Emolehmien toimivassa tuotantoympäristössä otetaan huomioon eri kokoiset eläimet ja niiden erilaiset tuotantovaiheet. Rutiineihin kuuluu kasvattamossa vähän aikaa, joten eläinten hoitaja voi keskittyä hoitotehtäviin. Kaikissa töissä muistetaan myös työturvallisuus.

Kasvattamon toimivuus on helppo määritellä, mutta valitettavasti sitä ei aina ole yhtä helppoa toteuttaa. Usein emolehmiä sijoitetaan vanhoihin, muusta käytöstä poistuneihin, rakennuksiin. Tällöin vanhat rakenteet saattavat estää parhaan mahdollisen toimivuuden. Toistaiseksi emolehmäkarjat ovat olleet Suomessa melko pieniä, joten kasvattamon parasta toiminnallisuutta ei ole edes tavoiteltu. Käytettävissä on ollut muutenkin riittävästi aikaa yhtä eläintä kohti. Kun karjojen koko kasvaa, myös ajasta tulee rajoittava tekijä. Silloin toimivuus nousee uuteen arvoon.

Rakenteet helpottavat eläinten käsittelyä

Eniten ongelmia emolehmäkasvattamoissa aiheuttavat sveitsiläisen selvityksen mukaan eläinten, erityisesti nuorten eläinten, siirrot ja erottelu. Myös eläinten kiinniotto lääkitystä varten ja muidenkin hoitotoimenpiteiden suorittaminen koetaan ongelmalliseksi. Nämä ongelmat kuvastavat sitä, että suunnittelussa ei ole lainkaan huomioitu eläinten käsittelyssä tarvittavia erityisrakenteita.

Suurten lihakarjojen maissa, kuten Kanadassa ja Australiassa, eläinten käsittelyyn on suunniteltu runsaasti erilaisia rakenteita: portteja, kujia ja karsinoita. Niiden avulla eläimiä on helppo siirtää, erotella ja hoitaa. Lisäksi hoitajan työturvallisuus on aivan toista kuin ryhmäkarsinassa, eläinten joukossa, työskennellessä.

Eläinliikenne sujuvaksi

Eläimet jaetaan sekä sisätiloissa että ulkotarhassa kasvatettaessa niiden koon ja tuotantovaiheen mukaan ryhmiin. Ryhmät erottavissa aidoissa on portteja, jotka on mitoitettu siten, että siirtämällä niitä toiseen asentoon eläimet voidaan sulkea osaan karsinaa.

Toisaalta porteilla voidaan ohjata eläimiä karsinasta viereiseen karsinaan. Kun eläimiä siirretään pidemmälle, rakennetaan erillisiä siirtokujia. Ne mitoitetaan yhdensuuntaiselle liikenteelle, jolloin eläimet saadaan kulkemaan haluttuun suuntaan. Karsinoiden kulmaan rakennetaan vinot portit, jotta käännös kujalle ei ole liian

yrkkä. Toisaalta kujan takareunaa vasten avatulla portilla voidaan sujuvasti ohjata lehmiä oikeaan kulkusuuntaan. Hoitajalle tulee rakentaa kujan viereen oma erillinen kulkukäytävä. Hoitajan sijoittumista eläimeen nähden on selvitetty sekä taso- että korkeussuunnassa. Paras sijainti on eläimen sivulla lavan takapuolella ja samassa tasossa eläimen kanssa.

Kaarevat kulkureitit käyttöön

Kokemuksen mukaan eläimiä tulee siirtää pienissä ryhmissä, ei yksinään. Kulkureittien tulisi olla mieluummin kaarevia kuin suorina. Tähän on kaksi syytä. Ensinnäkin, kaarevuus estää siirrettävää eläintä näkemästä, mihin sitä ollaan viemässä ennen kuin se on jo melkein perillä. Samaan tarkoitukseen voidaan käyttää myös väliportteja, mutta silloin on varottava, ettei eläin saa vaikutelmaa umpikujasta. Toiseksi, eläin kiertää normaalistikin hoitajansa ympäri. Tämä tukee kaarevien kulkureittien käyttöä. Hoitajalle tarkoitettu kuja tulee tällöin sijoittaa kaaren sisäpuolelle. Kulkureitillä ei saisi olla yrkkiä valoisuuseroja, ei esimerkiksi harvalaudoituksesta johtuvia valoisia juovia tai yrkkiä varjoja. Näitä eläin pelkää ja pysähtyy.

Kasvattamon portteihin, kujiin ja karsinoin löytyy yksityiskohtaisia rakentamisohteja eri maiden suunnitteluohjeistoista. Niistä voidaan lainata meillekin ideoita ja rakenneratkaisuja. Soveltamisessa on kuitenkin otettava huomioon tuotantojen mittakaavaero. Pienimmät mallirakenteet on tehty 500 pään karjoille, jotka meillä ovat vielä harvinaisia.

MTT:ssä on alkanut emolehmätuotantoon pureutuva tutkimushanke. Sen yhtenä tavoitteena on tuottaa Suomen kasvattamorakentamiseen ratkaisuja, jotka helpottavat eläinten käsittelyä ja parantavat toimivuutta.

Lisätietoja: maarit.puumala@mtt.fi
puh. (09) 2242 5235, 0400 555 653